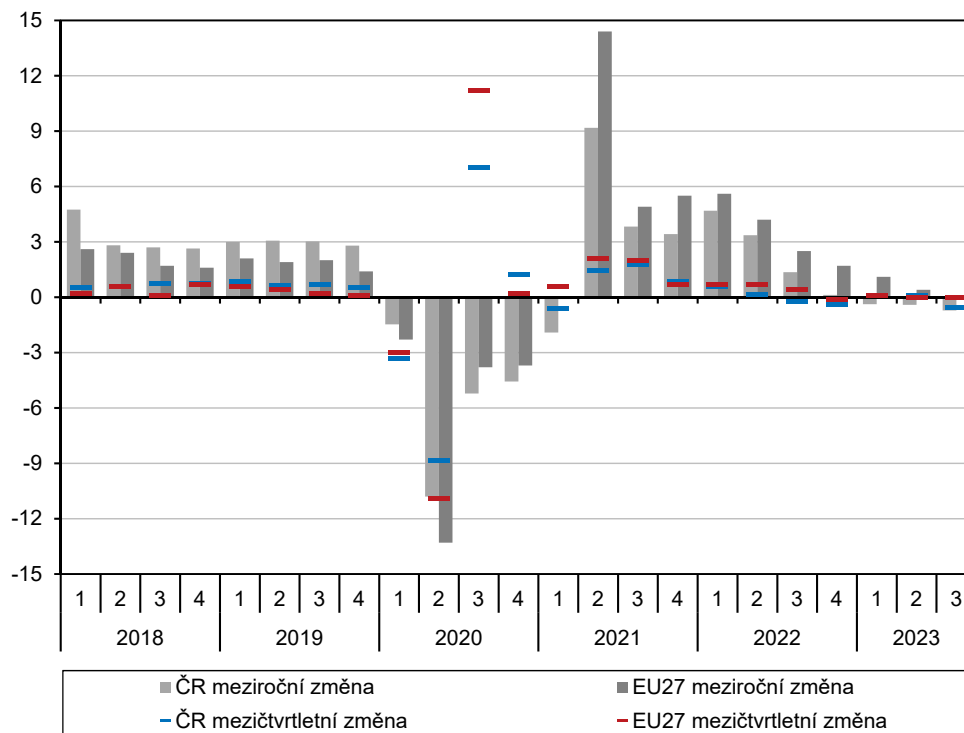

2. Souhrnná výkonnost

Česká ekonomika ve 3. čtvrtletí zpomalovala.

Česká ekonomika ve 3. čtvrtletí 2023 zpomalovala. Hrubý domácí produkt (HDP) meziročně zaostával o 0,7 %¹ a klesl tak potřetí v řadě. Ve směru meziročního poklesu HDP působila zejména změna zásob a spotřeba domácností. Naopak stabilní meziroční přírůstek si držela vládní spotřeba a rostly také investice. K meziročnímu růstu HDP stále mírně pozitivně přispívala také zahraniční poptávka, její vliv ale ve srovnání s předchozími čtyřmi kvartály výrazně oslabil. Mezičtvrtletně byl HDP nižší o 0,5 %. Ve směru poklesu působily zejména výdaje na tvorbu hrubého kapitálu – negativní příspěvek měla změna zásob i investice. Mírně negativně se projevila i zahraniční poptávka, která tak po více než roce přestala vyvažovat propad domácí poptávky. Především spotřeba vládních institucí ovlivnila výsledný mírný mezičtvrtletní růst spotřeby – u domácností po přírůstku ze 2. kvartálu spotřeba opět klesla. Údaje o HDP v cenách roku 2015 ukazují, že ve 3. čtvrtletí 2023 HDP zaostával za úrovní stejného období roku 2019. Nejblíže k výstupu nad předpandemickou úroveň měl HDP ve 2. čtvrtletí 2022 a od té doby česká ekonomika klesá.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Hrubý domácí produkt v EU mezičtvrtletně stagnoval.

Hrubý domácí produkt v EU ve 3. čtvrtletí 2023 meziročně stagnoval. Ve většině zemí EU přitom HDP meziročně rostl, ale převážil negativní vývoj v dominantní německé ekonomice (-0,4 %) a jen mírný růst u Francie (0,6 %) nebo stagnace Itálie (0,1 %). Nejvíce se meziročně propadaly Irsko (-5,6 %), Estonsko (-4,0 %) a Lucembursko (-1,8 %). Naopak nejvíce meziročně rostl HDP na Maltě (7,1 %) v Chorvatsku (3,0 %) a v Rumunsku (2,9 %). Také mezičtvrtletně HDP v EU stagnoval. Rovněž v případě mezičtvrtletní dynamiky měl na celkový výsledek vliv pokles nebo stagnace velkých ekonomik – Německa, Francie (shodně -0,1 %), Itálie (0,1 %) i Španělska (0,3 %). Nejvíce mezičtvrtletně rostl HDP na Maltě (2,4 %) v Polsku (1,5 %) a na Kypru (1,1 %). Naopak nejhlubší poklesy vykázaly ekonomiky Irska (-1,9 %), Estonska (-1,3 %)

¹ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 1. 12. 2023.

a Finska (-0,9 %). Údaje o HDP očištěné o vliv cen ukazují, že česká ekonomika jako jediná zaostávala za úrovní předpandemického 3. čtvrtletí 2019 (-1,0 %). Jen o 0,6 % překonal tuto úroveň HDP v Německu a Rakousku. Rozdíl mezi 3. čtvrtletím 2023 a 2019 v celé EU činil 3,6 %.

Objem mezd a platů se reálně meziročně zvýšil.

Meziroční růst objemu vyplacených mezd a platů ve 3. čtvrtletí zpomalil na 7,5 % při mírném navýšení zaměstnanosti² (0,4 %). Růst cen také zpomaloval a ve 3. čtvrtletí se přírůstek cen dostal pod úroveň dynamiky mezd, což znamenalo reálný nárůst objemu mezd a platů o 0,5 %³. Šlo o první přírůstek po pěti čtvrtletích poklesů. Nejvíce se meziročně zvýšil objem vyplacených mezd a platů v činnostech v oblasti nemovitostí (16,8 % při růstu zaměstnanosti o 0,5 %), v profesních vědeckých, technických a administrativních činnostech (10,7 % při růstu zaměstnanosti o 2,7 %) a v informačních a komunikačních činnostech (9,0 % při růstu zaměstnanosti o 1,2 %) a nad celkovým průměrem ekonomiky bylo i navýšení mezd a platů ve veřejné správě a obraně, vzdělávání a zdravotní a sociální péči (8,5 % při růstu zaměstnanosti o 1,4 %). Podprůměrně rostly mzdy a platy ve stavebnictví (7,1 % při růstu zaměstnanosti o 2,1 %), v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (6,5 %, zaměstnanost o 0,3 %), ve zpracovatelském průmyslu (6,0 %, zaměstnanost klesla o 1,4 %), v ostatních činnostech⁴ (5,6 %, růst zaměstnanosti o 1,8 %), v peněžnictví a pojišťovnictví (5,0 % při poklesu zaměstnanosti o 0,6 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (4,3 %, zaměstnanost o 0,2 %).

Mzdy a platy mezičtvrtletně mírně rostly.

Mezičtvrtletně se objem mezd a platů zvýšil o 0,4 % při současném poklesu celkové zaměstnanosti o 0,7 %. Při zahrnutí cenového růstu mzdy a platy reálně mezičtvrtletně klesly o 0,5 %. Nejvýraznější nárůst mezd a platů byl zaznamenán u profesních vědeckých, technických a administrativních činností (1,4 % při navýšení zaměstnanosti o 1,5 %), informačních a komunikačních činností (1,1 %, zaměstnanost se navýšila o 0,1 %) a ve veřejné správě a obraně, vzdělávání a zdravotní a sociální péči (0,7 % při poklesu zaměstnanosti o 0,3 %). Mírně rostly mzdy a platy také ve zpracovatelském průmyslu (0,5 %, zaměstnanost klesla o 1,1 %), ve stavebnictví (0,5 %, zaměstnanost -0,2 %) a v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (0,2 %, zaměstnanost -0,8 %). Objem vyplacených mezd a platů se mezičtvrtletně snížil v ostatních činnostech (-3,8 % při poklesu zaměstnanosti o 3,3 %), v peněžnictví a pojišťovnictví (-2,0 %, zaměstnanost klesla o 1,7 %), v zemědělství, lesnictví a rybářství (-0,7 %, zaměstnanost -1,5 %) a v činnostech v oblasti nemovitostí (-0,1 %, zaměstnanost -1,1 %).

Spotřeba domácností se nadále propadala.

Výdaje na konečnou spotřebu byly ve 3. čtvrtletí meziročně nižší o 0,4 %. Přitom za tím stála výhradně spotřeba domácností, která se propadla o 2,3 %, zatímco spotřeba vládních institucí vzrostla o 3,9 %. Celkový příspěvek spotřeby k meziročnímu růstu HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití byl ale ve výsledku mírně kladný (0,1 p. b.), z čehož lze usuzovat, že propad spotřeby domácností byl výrazně tažen importovanými statky. Mezičtvrtletně se spotřeba zvýšila o 0,2 %. Spotřeba domácností ale nenavázala na přírůstek z 2. čtvrtletí a ve 3. kvartálu mezičtvrtletně klesla o 0,3 %. Vládní spotřeba naopak rostla o 1,2 %. Spotřeba domácností ve 3. čtvrtletí reálně zaostávala za stejným obdobím let 2017–2022. Z pohledu spotřeby domácností podle trvanlivosti⁵ je patrné, že meziročně zaostávala spotřeba u všech skupin statků – nejvíce u předmětů střednědobé spotřeby (-7,5 %) a dále krátkodobé (-3,7 %) a dlouhodobé (-3,4 %) spotřeby. Spotřeba služeb za stejným obdobím roku 2022 zaostávala o 0,6 %. Mezičtvrtletně se nejvíce

² Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn.

³ Do reálného vyjádření převedeno s pomocí deflátoru spotřeby domácností.

⁴ Tato sekce zahrnuje činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů, opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost a řadu jiných osobních služeb (kosmetické, kadeřnické apod.).

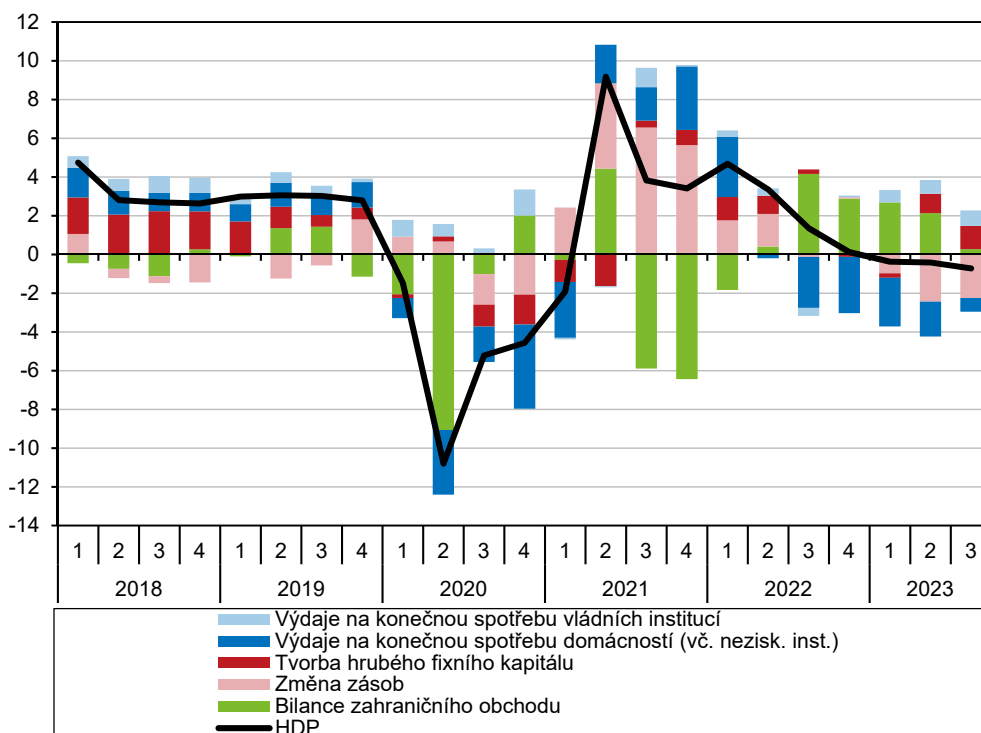
⁵ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí.

propadla spotřeba střednědobých statků (-4,0 %) a po dvou předchozích nárůstech opět mírně klesla i spotřeba netrvanlivého zboží (-0,8 %). Mezičtvrtletně nižší byla spotřeba služeb (-0,2 %). U předmětů dlouhodobé spotřeby došlo naopak k výraznému navýšení (1,9 %).

Investiční aktivita meziročně rostla, mezičtvrtletně ale došlo k mírnému poklesu.

Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu ve 3. čtvrtletí meziročně klesly o 4,3 % a hlavní podíl na tom měla opět změna zásob⁶. Kapitálové výdaje celkem přispěly ve směru poklesu HDP 1,1 p. b.⁷ Samotné výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu (investice) ale ve 3. čtvrtletí meziročně rostly o 3,3 %. Mezičtvrtletně se pokles výdajů na tvorbu hrubého kapitálu prohloubil na -1,8 % a přispívala k tomu změna zásob i oslabení investiční aktivity (-0,3 %). Věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu ukazuje, že ve 3. čtvrtletí meziročně zaostávaly výdaje na produkty duševního vlastnictví (-5,7 %), na ostatní budovy a stavby (-4,8 %) i na obydlí (-2,9 %, investice v této oblasti meziročně klesly pošesté v řadě). Tyto poklesy naopak vyvažoval výrazný meziroční růst investic do ICT a ostatních strojů a zařízení (16,7 %) a do dopravních prostředků a zařízení (20,5 %). Mezičtvrtletně se prudce propadly investice do obydlí (-7,5 %) a snížily se také výdaje na předměty duševního vlastnictví (-2,9 %). Oproti tomu rostly investice do dopravních prostředků a zařízení (3,7 %) a do ICT a ostatních strojů a zařízení (3,4 %). Mírně mezičtvrtletně rostly také výdaje na ostatní budovy a stavby (0,4 %).

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ
* po vyloučení dovozu pro konečné užití

Export i import zboží a služeb klesal.

Ve 3. čtvrtletí se vývoz zboží a služeb reálně meziročně snížil o 0,5 %⁸, poprvé po šesti čtvrtletích nárůstu. Klesal export zboží (-1,5 %), zatímco u služeb pokračoval růst (5,1 %). Dovoz zboží a služeb se meziročně propadal výrazněji než vývoz (-1,8 %). Hluboký pokles se týkal importu zboží (-4,1 %), zatímco u služeb dovoz silně rostl

⁶ Změna zásob (v běžných cenách a sezónně neочиštěná) ve 3. čtvrtletí 2022 dosáhla 130,2 mld. korun. Od té doby jsou zásoby postupně rozpouštěny a ve 3. čtvrtletí změna zásob dosáhla 79,3 mld. korun.

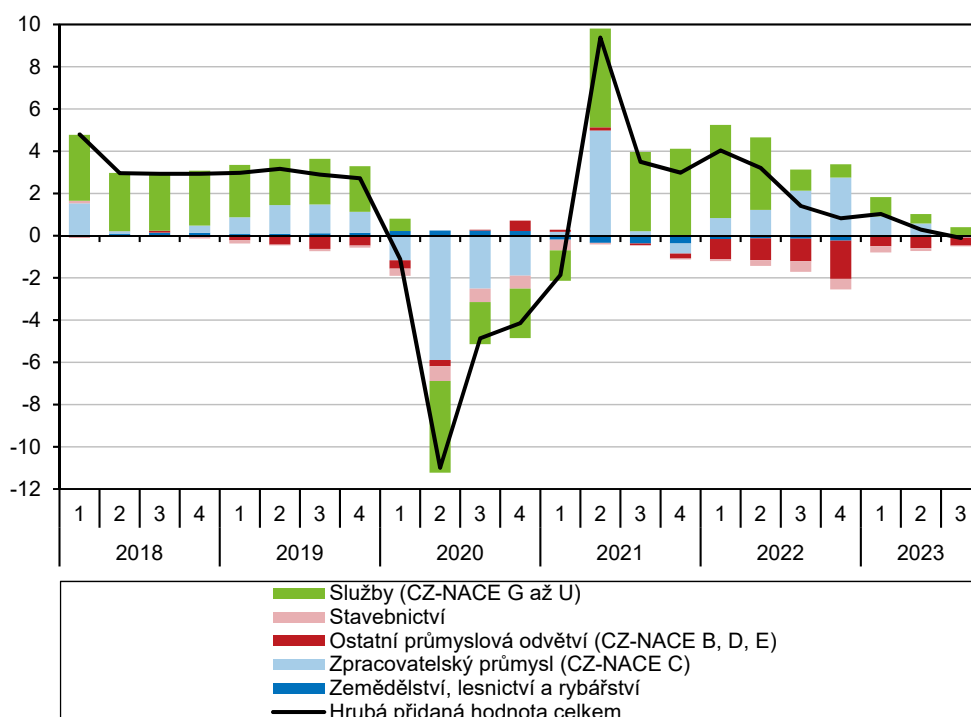
⁷ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

⁸ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB). Bilance zahraničního obchodu v běžných cenách a po sezónním očištění.

(12,4 %). Zahraniční poptávka stále mírně přispívala ve směru meziročního růstu HDP (0,3 p. b.). Mezičtvrtletně se vývoz zboží a služeb reálně snížil o 1,2 %, zatímco dovoz o 1,1 %. Tento drobný rozdíl v dynamice stál za negativním příspěvkem zahraniční poptávky k mezičtvrtletnímu růstu HDP. Vývoz zboží mezičtvrtletně klesl o 2,2 %, zatímco u služeb export vzrostl o 4,0 %. Bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v běžných cenách ve 3. čtvrtletí dosáhla 91,5 mld. korun. Meziročně tedy došlo ke zlepšení o 60,1 mld. korun. Z toho přebytek obchodu se zbožím vykázal meziroční růst o 66,1 mld. korun, zatímco bilance služeb se o 6,1 mld. zhoršila. Mezičtvrtletně se bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami téměř nezměnila. Pokles přebytku zahraničního obchodu se zbožím byl zcela vykompenzován zlepšením přebytku obchodu se službami.

Graf č. 3 Příspěvy odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

Hrubá přidaná hodnota meziročně i mezičtvrtletně klesala.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) ve 3. čtvrtletí meziročně zaostávala o 0,1 %. V meziročním srovnání přetrvával citelný rozdíl mezi dynamikou HPH a HDP⁹. Na téměř meziroční stagnaci HPH má podíl protichůdné působení služeb a průmyslu. Služby přispívaly celkově ve směru růstu HPH, když u nich převážil meziroční přírůstek HPH informačních a komunikačních činností (4,4 %), profesních, vědeckých, technických a administrativních činností (2,2 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (2,5 %). Jen mírně rostla HPH ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (0,5 %) a v ostatních činnostech (0,4 %). Naopak se meziročně propadlo uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (-1,1 %), které nejvíce závisí na poptávce domácností, a zaostávaly také činnosti v oblasti nemovitostí (-0,5 %). Hrubá přidaná hodnota průmyslu jako celku se poprvé po šesti čtvrtletích propadla (-1,6 %) a do poklesu se dostal i zpracovatelský průmysl (-0,3 %), který předtím vyvažoval úpadek ostatních průmyslových odvětví. HPH ve stavebnictví meziročně klesla o 0,4 %, čímž

⁹ Výrazný rozdíl mezi dynamikou HDP a HPH byl způsoben vlivem různého ocenění HDP a HPH. Hrubá přidaná hodnota je oceněná v základních cenách, zatímco HDP je vyjádřen ve skutečných cenách. Aktuálně se v těchto rozdílech projevují zejména klesající daňové výnosy související s propadající se spotřebou. Dílčí vliv mohou mít také dotace zachycující stropy cen elektřiny, které byly ve 3. kvartálu meziročně vyšší.

se série meziročních propadů protáhla na celé dva roky. V zemědělství, lesnictví a rybářství HPH meziročně zaostávala o 1,6 %. Mezičtvrtletně HPH klesla o 0,4 %. Propadala se HPH ve stavebnictví (-1,0 %), ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (-0,8 %), ve zpracovatelském průmyslu (-0,7 %), v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (-0,6 %), v informačních a komunikačních činnostech (-0,5 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (-0,3 %). HPH stagnovala v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech a v ostatních činnostech. Blízko stagnace se pohyboval mezičtvrtletní přírůstek HPH v činnostech v oblasti nemovitostí (0,2 %) a v peněžnictví a pojišťovnictví (0,1 %).

